Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIX. — Wydany i rozesłany dnia 20 kwietnia 1872.

50.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 5 kwietnia 1872,

którem wydany zostaje nowy przepis o egzaminach na nauczycieli do szkół początkowych i miejskich.

Obowiązujące w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych z wyjątkiem Galicyi.

W skutku doświadczeń, przy wykonaniu rozporządzenia ministeryalnego z dnia 15 listopada 1869 (Dz. u. p. 168), poczynionych, okazała się potrzeba zmiany i uzupełnienia niektórych onego postanowień.

Widzę się zatem spowodowany, w miejsce tego rozporządzenia ministeryalnego, jakoteż późniejszych rozporządzeń do niego się odnoszących, wydać następujący nowy przepis o egzaminach nauczycielskich do szkół początkowych i miejskich, który wejdzie w moc obowiązującą z dniem 1 października 1872.

§. 1.

Do odbywania egzaminów z kandydatami na nauczycieli do ogólnych szkół początkowych i szkół miejskich będą ustanowione osobne komisye egzaminacyjne (§. 38 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869). Członków komisyi, z których przynajmniej dwaj powinni być wzięci z grona nauczycieli szkół początkowych, mianuje na wniosek rady szkolnej krajowej minister oświecenia na lat trzy; za trudy swoje będą takowi pobierać wynagrodzenie a według potrzeby ryczałtowe na koszta podróży i dyety.

Minister wyznacza także tego członka, któremu ma być poruczony techniczny kierunek egzaminu i prowadzenie czynności, tudzież onego zastępcę. Członek ten używa tytułu „dyrektor komisyi egzaminacyjnej dla ogólnych szkół początkowych i miejskich“.

§. 2.

Komisye egzaminacyjne mają siedziby w Wiedniu, Lincu, Salzburgu, Bregencyi, Innsbruku, Trydencie, Celowcu, Gradcu, Tryeście, Pradze, Litomierzycach, Budiejowicach, Bernie, Ołomuńcu, Opawie, Lublanie, Gorycyi, Zadrze, Czerniowcach, Rovigno.

§. 3.

Egzamina będą się odbywać dwa razy w roku, a to w miesiącach październiku i kwietniu, o ile minister oświecenia dla niektórych krajów innych terminów nie postanowił lub w przyszłości nie postanowi.

§. 4.

Może być przyznanem uzdatnienie na nauczyciela albo do ogólnych szkół początkowych i miejskich bez ograniczenia, albo tylko do pierwszych (§. 38. ustęp 5 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869).

§. 5.

Uzdatnienie na nauczyciela do szkół miejskich rozciąga się albo na wszystkie przedmioty wykładowe, albo tylko na jednę lub dwie z następujących trzech grup:

1. grupa gramatyczno-historyczna jakoto: nauka języka, geografia, historya.

2. grupa nauk przyrodzonych, jakoto: historya naturalna, fizyka i chemia — przytem jako uzupełnienie: matematyka,

3. grupa nauk matematyczno-technicznych, jakoto: matematyka, rysunek — przytem jako uzupełnienie: fizyka.

Nadto w każdym oddziale zdaje się egzamin z pedagogiki.

Kandydatom drugiej i trzeciej grupy dozwolone jest obrać sobie jako uzupełnienie inny przedmiot trzeciej lub drugiej grupy w miejsce przedmiotu prawidłowo postanowionego. Wiadomości z przedmiotu uzupełniającego mają być nietylko o tyle wystarczające, aby kandydata można było używać jako zastępcę, lecz powinny pod względem rozciągłości swojej odpowiadać wymaganiom co do innych przedmiotów wybranej grupy.

§. 6.

Każdy kandydat, który chce nabyć uzdatnienia na nauczyciela przy szkołach miejskich, winien poddać się egzaminowi przynajmniej ze wszystkich przedmiotów jednej grupy (§. 5).

Jest atoli kandydatom dozwolone poddać się także egzaminowi z jednego lub kilku przedmiotów drugiej grupy.

W każdym przypadku kandydat winien udowodnić takie wiadomości z przedmiotów innych grup, jakie są wymagane do uzdatnienia na nauczyciela przy ogólnych szkołach początkowych. Osądzenie, o ile przedłożone świadectwa tego udowadniają, służy komisyi egzaminacyjnej.

§. 7.

Kto chce być przypuszczonym do egzaminu winien zgłosić się pisemnie do dyrekcyi komisyi egzaminacyjnej (§. 2) i oznajmić, który z trzech różnych egzaminów zdać chce (§§. 4 i 5). Do zgłoszenia tego dołączyć należy:

a) krótki obraz stosunków swojego życia i przebiegu nauki;

b) świadectwo dojrzałości uzyskane w jednem z seminaryów nauczycielskich,

c) dowód odbytej praktyki w służbie szkolnej najmniej przez dwa lata (w Dalmacyi i Istryi przez trzy lata) a to przy szkole publicznej lub też prywatnej, ale prawa zakładu publicznego posiadającej.

Ci, którzy nie odbyli nauk w publicznem seminaryum nauczycielskiem, winni także przedłożyć świadectwo zdolności fizycznej. O ile z szczególnych powodów, pomimo niedostateczności tych dokumentów, kandydat może być do egzaminu przypuszczony, o tem rozstrzyga tylko minister oświecenia.

§. 8.

Egzamin dzieli się na teoretyczny i praktyczny. Egzamin teoretyczny jest ustny i pisemny. Egzamin ustny jest publiczny.

Ci, którzy pracami literackiemi uzdolnienie swoje udowodnią, mogą być uwolnieni od egzaminu pisemnego mocą jednomyślnej uchwały komisyi. Uwalnianie od egzaminu ustnego i praktycznego nie jest dopuszczalne.

§. 9.

Egzamin pisemny kandydatów do ogólnych szkół początkowych zależy:

1. na opracowaniu tematu w języku wykładowym a według okoliczności w drugim języku krajowym,

2. na rozwiązaniu kilku zadań matematycznych,

3. na opracowaniu kilku pytań z innych przedmiotów, głównie zaś z pedagogiki i metodyki. Kandydaci do szkół miejskich otrzymają wypracowania pisemne ze wszystkich obranych przedmiotów.

§. 10.

Egzamin ustny tych kandydatów na nauczycieli, którzy chcą nabyć uzdatnienia na nauczycieli przy ogólnych szkołach początkowych, obejmuje pedagogikę i wszystkie te przedmioty, których według ustawy państwowej o szkołach początkowych nauczyciel ma nauczać w szkole początkowej.

Kandydat winien udowodnić, że od czasu jak otrzymał świadectwo dojrzałości, starał się o rozszerzenie i utwierdzenie zakresu swojej wiedzy i że jest dokładnie obznajmiony tak z treścią jak i z metodą przedmiotów w szkole początkowej wykładać się mających. Przy egzaminie idzie zatem nie tyle o wybadanie, czy kandydat zna dokładnie szczegóły rozmaitych przedmiotów wykładowych, lecz raczej o wyśledzenie, czy tenże jest obznajmiony z najważniejszemi szczegółami przedmiotów w szkole początkowej wykładanych, czy w jego wiadomościach panuje ład i jasność, czy jest w stanie zdać dokładnie sprawę jak należy postępować z przedmiotami naukowemi pod względem metodycznym.

Kandydaci do ogólnych szkół początowych winni zdać osobny egzamin ustny z religii, dla udowodnienia swego uzdolnienia do udzielania nauki religii (§. 38, ustęp 4 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869).

Egzamin ten odbywają członkowie komisyi, umyślnie do tego ustanowieni, w obecności dyrektora komisyi egzaminacyjnej i komisarzów przez władzę kościelną do tego wydelegowanych, a wyrok, czy i w jakim stopniu kandydat jest uzdolniony do udzielania w zastępstwie nauki religii w szkole początkowej, lub czy do tego nie jest uzdolnionym, wydają tylko reprezentanci odpowiedniego kościoła lub społeczności religijnej. Dyrektor komisyi egzaminacyjnej winien zwrócić całą uwagę także na znajomość metody do udzielania religii i sąd swój w tej mierze oznajmić reprezentantom kościoła.

§. 11.

Kandydatom do szkół miejskich stawiane będą następujące żądania z szczególnych przedmiotów wykładowych:

1. Pedagogika.

Znajomość najważniejszych zasad antropologii (somatologii i psychologii empirycznej) i loiki; znajomość natury dziecka i środków wychowania onego; dokładna znajomość higieny szkolnej, znajomość zasad nauczania; znajomość historyi pedagogiki, głównie z uwzględnieniem historycznego rozwoju szkoły austryackiej, początkowej i miejskiej i jej zadania w czasie obecnym; znajomość zasad karności szkolnej i ustaw o szkołach początkowych (ustawy państwa o szkołach początkowych, odpowiednich krajowych ustaw szkolnych, regulaminu szkół i nauk, planów nauk).

2. Język wykładowy..

Znajomość gramatyki (niemieckiej [neuhochdeutsch] jeżeli językiem wykładowym jest niemiecki). Ogólny przegląd rozwoju języka; znajomość pospolitych form i rodzajów prozy

i poezyi; znajomość celniejszych płodów nowszej literatury, nabyta przez własne czytanie i charakterystyka najważniejszych epok literatury; biegłość w wyrażaniu się ustnie i pisemnie; pewność wykładu; wprawa w układaniu dyspozycyi do łatwiejszych wypracowań; biegłość w rozbiorze rzeczowym i gramatycznym trudniejszych przedmiotów do czytania.

Ktoby składał egzamin z drugiego języka krajowego, podobnym wymaganiom odpowiedzieć powinien.

3. Geografia.

Znajomość ziemi pod względem matematycznym, fizycznym i politycznym, w szczególności zaś znajomość Europy zwłaszcza środkowej; gruntowna znajomość geografii ojczystej; znajomość konstytucyi i urządzeń politycznych monarchii austryacko-węgierskiej w ogólności; ogólna znajomość geografii handlowej; biegłość w porównywaniu przedmiotów do geografii należących; wprawa w rysowaniu map i w przedstawianiu graficznie przedmiotów geografii.

4. Historya.

Przegląd historyi powszechnej na podstawie geografii i chronologii, z szczególnem uwzględnieniem stosunków kultury; z historyi starożytnej, głównie historya grecka do Aleksandra i rzymska do Augusta, a z historyi wieków średnich i nowożytnej, historya Europy środkowej.

Dokładniejsza znajomość historyi austryackiej.

5. Matematyka.

Dokładniejsza znajomość wszystkich działań arytmetycznych i ich zasad, wprawa w rozwiązywaniu zadań zdarzających się w życiu obywatelskiem; znajomość buchhalteryi pojedynczej; znajomość najważniejszych zasad algebry (jako podstawy do działań arytmetycznych), planimetryi, stereometryi i trygonometryi płaskiej z szczególnem uwzględnieniem praktycznego onych zastósowania.

6. Nauki przyrodzone:

a) historya naturalna.

Ogólna znajomość trzech królestw przyrody, zasadzająca się na poglądzie i wprawie w rozróżnianiu i oznaczaniu, tudzież znajomość najważniejszych systemów historyi naturalnej; gruntowna znajomość najważniejszych ciał przyrody pod względem ich praktycznego użytku w rzemiosłach i rolnictwie; znajomość budowy ciała ludzkiego i działalności jego organów, tudzież znajomość nauki o zachowaniu zdrowia; znajomość geografii fizycznej.

b) fizyka.

Znajomość najważniejszych sił przyrody i onejże praw, zdolność objaśnienia najpospolitszych zjawisk przyrody także przy czynieniu doświadczeń; wprawa w używaniu najpospolitszych aparatów; znajomość ważniejszych pierwiastków chemicznych jakoteż tych związków nieorganicznych i organicznych, które w życiu obywatelskiem znajdują częściej zastósowanie praktyczne.

7. Rysunek.

Wprawa w rysunku figur geometrycznych i prostych płaskich ornamentów na tablicy szkolnej z wolnej ręki na wielką skalę.

Wprawa w umiejętnem kopiowaniu, cieniowaniu wzorów ornamentów i figur.

Wprawa w konstrukcyi figur geometrycznych na płaszczyznie, znajomość najważniejszych zasad nauki o rzutach i jej zastósowania do nauki o cieniach, perspektywy i przedstawienia prostych przedmiotów z dziedziny budownictwa i mechaniki.

Biegłość w rysowaniu brył geometrycznych i prostych ornamentów plastycznych z oznaczeniem cieniów własnych i rzuconych, tudzież miejsc oświeconych.

Wprawa w szkicowaniu przedmiotów naturalnych i sztucznych.

Przy każdym z przedmiotów pod 2 do 7 wymienionych należy dokładnie wybadać znajomość odpowiedniej metodyki.

§. 12.

Co się tyczy pisania, rysunku, spiewu tudzież gry na skrzypcach lub fortepianie, potrzebnej do udzielania nauki śpiewu, komisya może albo urządzić osobny egzamin, albo na zasadzie pewnych punktów oparcia przyznać kandydatowi uzdatnienie do nauczania.

W przypadkach godnych szczególnego uwzględnienia, komisya egzaminacyjna może uwolnić od zdawania egzaminu ze śpiewu a odnośnie z gry na skrzypcach lub fortepianie tudzież z gimnastyki; atoli o uwolnieniu tem należy wyraźnie nadmienić w wystawić się mającem świadectwie odbytego egzaminu.

Kandydatom grupy gramatyczno-historycznej do szkół miejskich, na onychże żądanie, egzamin z rysunku może być ograniczony do rozmiarów w §. 11 pod 3 wzmiankowanych.

§. 13.

Egzamina pisemne będą się odbywać pod dozorem członków komisyi egzaminacyjnej.

Używanie środków pomocniczych nie jest dozwolone.

Kandydatom do szkół miejskich wyznacza się cztery godziny do każdego wypracowania pisemnego, a kandydatom do szkół ludowych tyleż czasu do każdego wypracowania z pedagogiki, nauki języka i matematyki, po upływie tego czasu wypracowania zostaną odebrane. Wyznaczenie czasu kandydatom szkół początkowych do wypracowań pisemnych z innych przedmiotów zostawia się komisyi egzaminacyjnej.

§. 14.

Dla odbycia egzaminu ustnego i praktycznego komisya egzaminacyjna może podzielić się na sekcye; przy egzaminach kandydatów do szkół początkowych każda sekcya składać się powinna najmniej z trzech członków, a przy egzaminach nauczycieli szkół miejskich najmniej z pięciu członków.

W sekcyach, w których dyrektor nie jest obecny, przewodniczy członek przez niego wyznaczony.

§. 15.

Egzamin praktyczny stanowi lekcya próbna w szkole, w obecności tych samych komisarzów egzaminacyjnych, przed którymi kandydat zdawał egzamin ustny. Kandydata należy na dzień przedtem zawiadomić jaki przedmiot ma wyłożyć.

Egzamin ten ma w szczególności posłużyć za dowód, czy kandydat posiada jakie przyrodzone dary nauczania i które, tudzież jak daleko postąpił w nabytej już zdolności praktycznego nauczania.

§. 16.

Po ukończeniu egzaminu rezultat onego będzie zapisany w protokole a mianowicie rezultat każdego przedmiotu, tudzież lekcyi próbnej osobno.

Biegłość kandydata w szczególnych przedmiotach i rezultat ogólny oznaczane będą z zachowaniem następującego stopniowania: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, ledwo dostatecznie, niedostatecznie.

Stopnie uchwalają się dla każdego z osobna przedmiotu większością głosów, na wniosek odpowiedniego egzaminatora.

Przy sądzeniu odpowiedzi ustnych i lekcyi próbnej głosują tylko ci członkowie, którzy odprawili akt egzaminu. Przy sądzeniu wypracowań pisemnych i uchwalaniu ostatecznego rezultatu, głosować mają wszyscy członkowie komisyi, którzy egzaminowali z szczególnych przedmiotów.

W razie równości głosów daje się stopień niższy.

§. 17.

Po uchwaleniu stopni dla każdego z osobna przedmiotu, komisya egzaminacyjna zestawi na onychże podstawie ogólny rezultat egzaminu i orzecze do którego rodzaju szkół a względnie do której grupy przedmiotów (§§. 4 i 5) kandydat nabył uzdatnienia i w jakim stopniu takowe posiada.

Kandydatom, którzy zdawali egzamin do szkół miejskich, lecz nie mogą być do szkół miejskich aprobowani, komisya egzaminacyjna ma prawo przyznać na ich żądanie i stósownie do rezultatu egzaminu, uzdatnienie na nauczycieli do ogólnych szkół początkowych.

§. 18.

Uzdatnienie na nauczyciela do ogólnych szkół początkowych może być przyznane jeżeli kandydat z żadnego przedmiotu nie otrzymał „nie dostatecznie“, a najwięcej z dwóch otrzymał „ledwo dostatecznie“.

§. 19.

Uzdatnienie na nauczyciela do szkół miejskich nie może być wyrzeczonem, jeżeli kandydat z więcej niż jednego przedmiotu jednej grupy otrzymał tylko „dostateczny“ stopień.

§. 20.

Tym, którzy nabyli uzdatnienia do jednej grupy przedmiotów przy szkołach miejskich, dozwolone jest uzyskać później świadectwo uzdatnienia na nauczyciela drugiej grupy przedmiotów. W przypadku takim odpada egzamin z pedagogii.

§. 21.

W razie odrzucenia, egzamin winien być ponowiony przed tą samą komisyą egzaminacyjną i to zwyczajnie cały. Tylko kandydatów do ogólnych szkół początkowych komisya egzaminacyjna w przypadkach godnych uwzględnienia może uwolnić od ponowienia egzaminu z tych przedmiotów, z których kandydat przy pierwszym egzaminie otrzymał postęp „bardzo dobry“ lub „dobry“. Ponowienie egzaminu zwyczajnie raz tylko miejsce mieć może. Wyjątku może dozwolić minister oświecenia na wniosek komisyi egzaminacyjnej (§. 39 ustawy państwa z dnia 14 maja 1869).

§. 22.

Kandydaci do szkół początkoowych opłacają za egzamin taksę w kwocie 5 zł., kandydaci do szkół miejskich, w kwocie 10 zł. waluty austr.

§. 23.

Świadectwo po ukończeniu egzaminu wystawić się mające, będzie zawierać:

1. Dokładny rodoskaz egzaminowanego,
2. wzmiankę, w którym języku kandydat uzdatnionym jest uczyć.
3. postęp z każdego przedmiotu z którego składał egzamin.
4. sąd ogólny, który oznaczony będzie liczbami 1, 2. 3 i 4 w takiem znaczeniu, że Nr. 1 oznacza bardzo dobrą kwalifikacyą, Nr. 2 dobrą a Nr. 3 dostateczną.

Świadectwo Nr. 4 otrzymają ci, którym nie przyznaje się uzdatnienia.

Świadectwa nauczycieli do szkół miejskich zawierać będą także dokładnie umotywowany sąd o biegłości w poszczególnych przedmiotach z których składano egzamin.

Przy końcu świadectwa uzdatnienia na nauczyciela do szkół ludowych dodać należy czy i w jakim stopniu kandydat jest uzdatniony do udzielania w zastępstwie nauki religii, lub czy do tego nie jest uzdatnionym (§. 10 ustęp 4).

Biegłość w przedmiotach nadobowiązkowych wyraża się w świadectwach uzdatnienia na nauczycieli do szkół początkowych i miejskich w sposobie uwagi.

§. 24.

Jeżeli kandydaci do szkół miejskich zdają egzamin z więcej niż z jednej grupy, sąd ogólny wyrzec należy co do każdej grupy oddzielnie.

Świadectwo Nr. 1 otrzymają ci kandydaci którzy ze wszystkich przedmiotów grupy przez siebie wybranej otrzymali postęp „bardzo dobry.“

W świadectwie Nr. 2 nie może znajdywać się postęp niższy niż „dobry“.

Świadectwo Nr. 3 dane będzie tym kandydatom, którzy obok bardzo dobrych i dobrych postępów otrzymali jeden „dostateczny“.

We wszystkich innych przypadkach kandydat otrzyma świadectwo Nr. 4.

Dla kandydatów do szkół początkowych wydają się następujące postanowienia:

Świadectwo Nr. 1 może być dane tylko tym kandydatom, którzy z pedagogii, zdatności do praktycznego uczenia, języka wykładowego i arytmetyki otrzymają najmniej trzy „bardzo dobre“ postępy, z większej części przedmiotów realnych „bardzo dobre“ a z żadnego innego przedmiotu nie otrzymają niższego postępu nad „dobry“.

W świadectwie Nr. 2 ilość postępów bardzo dobrych i dobrych ze zdatności do praktycznego uczenia i z przedmiotów naukowych powinna być większą niż „dostatecznych“ i postęp „ledwo dostateczny“ nie może się w niem znajdować.

We wszystkich innych przypadkach daje się świadectwo Nr. 3, jeżeli kandydat nie ma z żadnego przedmiotu „niedostatecznego“ postępu albo nie więcej jak z dwóch postępy „ledwo dostateczne“.

Świadectwo Nr. 4 daje się wtedy, gdy kandydat otrzyma jeden postęp „niedostateczny“ lub więcej niż dwa postępy „ledwo dostateczne“.

§. 25.

Świadectwa uzdatnienia na nauczycieli wystawiane będą podług załączonych poniżej formularzów i podpisywane przez dyrektora i drugiego członka komisyi egzaminacyjnej.

§. 26.

Egzamina nauczycielek odbywają się w taki sam sposób jak nauczycieli, atoli oddzielnie.

Postępy z robót ręcznych kobiecych i gospodarstwa domowego mogą być z świadectwa dojrzałości do świadectwa uzdatnienia na nauczycielkę poprostu przeniesione.

Przy egzaminie uwzględniać należy różnice, zachodzące w urządzeniu szkół początkowych i miejskich dla dziewcząt, a wskazane w planie nauk dla seminaryów nauczycielskich żeńskich przy szczególnych przedmiotach.

§. 27.

Kandydaci, którzy otrzymali już uzdatnienie na nauczycieli do szkół średnich (gymnazyów lub szkół realnych) a chcą nabyć kwalifikacyi dla umieszczenia się przy szkołach miejskich, winni poddać się tylko egzaminowi uzupełniającemu z tych przedmiotów, do których uzdolnienia złożonym egzaminem nie dowiedli.

§. 28.

Świadectwa uzdatnienia na nauczycieli, otrzymane za granicami królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, potrzebują wyraźnego uznania przez ministra oświecenia.

Toż samo odnosi się aż do dalszego rozporządzenia także do tych świadectw, które otrzymane zostały w jednym z krajów w radzie państwa reprezentowanych, dla których, co się tyczy seminaryów nauczycielskich, osobne istnieją przepisy, jeżeli idzie o zamianowanie ich przy szkołach ludowych innych krajów w radzie państwa reprezentowanych.

§. 29.

Kandydaci, posiadający już uzdatnienie na nauczycieli przy ogólnych szkołach początkowych i miejskich, albo do jednej grupy przedmiotów przy szkołach miejskich a którzy chcą nabyć uzdatnienia do uczenia w drugim języku wykładowym w tym samym zakresie, powinni w jednej z komisyi egzaminacyjnych, ustanowionych do odbywania egzaminów do ogólnych szkół początkowych i miejskich w odpowiednim języku, poddać się wyegzaminowaniu czy władają doskonale tym drugim językiem wykładowym tak w ogólności jakoteż co się tyczy ich zakresu nauczania.

W takich przypadkach komisya egzaminacyjna po rozważeniu okoliczności może uwolnić kandydata od wypracowań pisemnych całkiem albo po części, jakoteż od egzaminu praktycznego; atoli uwolnienie to nie może nigdy rozciągać się na egzamin ustny.

Po zdaniu tego egzaminu należy wystawić kandydatowi świadectwo zawierające jedynie sąd ogólny z wyszczególnieniem stopnia albo dopisać odpowiedni dodatek w świadectwie uzdatnienia na nauczyciela, poprzednio otrzymanem.

Uzdatnienie na nauczyciela może być wyrzeczone tylko wtedy, jeżeli stopień skuteczności egzaminu był bardzo dobry lub dobry.

Za to wyegzaminowanie nie opłaca się żadnej taksy, jeżeli się odbyło przed tą samą komisyą egzaminacyjną i w tym samym terminie, w innych zaś przypadkach opłaca się połowę taksy.

§. 30.

Rozporządzenie ministeryalne z dnia 1 maja 1871 L. 593, upoważniające komisye egzaminacyjne dla ogólnych szkół początkowych i miejskich do odbywania także szczególnych egzaminów w celu udzielania upoważnień do uczenia języków francuskiego, włoskiego i angielskiego w szkołach miejskich, w seminaryach nauczycielskich tudzież w zakładach prywatnych do rzędu szkół początkowych należących, pozostaje w mocy obowiązującej; atoli komisye egzaminacyjne, o ile w rozporządzeniu owem szczególne postanowienia wydane nie zostały, winny stósować się do postanowień niniejszego o egzaminach przepisu. Uzdatnienie do nauczania może być wyrzeczone tylko wtedy, jeżeli stopień skuteczności egzaminu był bardzo dobry lub dobry.

---

*) Dziennik rozporządzeń ministerstwa wyznań i oświecenia: Rocznik 1871, zeszyt VII, Nr. 27, str. 86.

Postanowienia przejściowe.

§. 31.

Aż do dnia 1 października 1873 to tylko od kandydatów do ogólnych szkół początkowych będzie wymaganem, co przed rokiem szkolnym 1870 dla seminaryów nauczycielskich jako zadanie nauczyciela było przepisane; tutaj atoli pod względem wiedzy i metody żądać należy takiej biegłości w szczególnych przedmiotach, jaką wierny swoim obowiązkom i gorliwy nauczyciel może osiągnąć nawet pomimo niekorzystnych w części stosunków.

§. 32.

Aż do dnia 1 października 1873 dozwolonem jest dopuszczenie do egzaminu nauczycielskiego tak do ogólnych szkół początkowych jak i do szkół miejskich nawet bez przedłożenia świadectwa dojrzałości, tudzież bez dowodu odbytej praktyki w służbie szkolnej [§. 7, lit. *b)* i *c)*]; atoli kandydaci nauczycielscy, otrzymujący świadectwa uzdatnienia na nauczycieli, chociaż poprzednio służby czynnej przy szkole praktycznie nie pełnili, nie mogą być stale zamianowani, aż dopiero po dwuletniej (w Dalmacyi i Istryi po trzyletniej) służbie, o czem w świadectwie wyraźnie nadmienić należy.

Stremayr r. w.

Wzór świadectwa.

I a). Dla nauczycieli ogólnych szkół początkowych.

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich
w . . . .

Liczba
187

(Orzeł państwa.)

Świadectwo uzdatnienia na nauczyciela przy ogólnych szkołach początkowych.

(Na świadectwach czwartego stopnia jest napis „Świadecwo egzaminu“).

Stempel

Pan . . . . urodzony dnia . . . . 18 . . . w (miejsce urodzenia, kraj) . . . . religii . . . . uczęszczał . . . . . (nauki przygotowawcze) . . . . a następnie w latach . . . . do c. k. seminaryum nauczycielskiego w . . . . (gdzie pobierał stypendyum w kwocie . . . zł. rocznie) i otrzymał dnia . . . 18 . . świadectwo dojrzałości . . . . . . stopnia do szkół z językiem wykładowym . . . .

Tenże pełnił następnie obowiązki nauczyciela niższego w szk . . . w . . . . . . poczem w miesiącu . . . . . 18 . . . zdał przed podpisaną komisyą egzaminacyjną egzamin nauczycielski do ogólnych szkół początkowych z następującym skutkiem:

Przedmiot:	**Postęp:**
Pedagogia	. . . .
Zdatność do uczenia praktyczne	. . . .
Język wykładowy „	. . . .
Arytmetyka	. . . .
Geometrya	. . . .
Geografia	. . . .
Historya	. . . .
Historya naturalna	. . . .
Fizyka	. . . .
Nauka gospodarstwa wiejskiego	. . . .
Pisanie	. . . .
Rysunek	. . . .
Gimnastyka	. . . .
Śpiew	. . . .
Gra na skrzypcach	. . . .

Na zasadzie tych postępów wystawia się panu . . . . świadectwo Nr. . . (wypisać literami) i uznaje tegoż za (bardzo dobrze, dobrze, lub dostatecznie) uzdatnionego na samodzielnego nauczyciela przy ogólnych szkołach ludowych z językiem wykładowym . . . .

Kandydat zdawszy osobno egzamin z nauki religii otrzymał postęp Nr. . . . jest zatem (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie) uzdolniony do udzielania w zastępstwie nauki religii swego wyznania w szkołach początkowych . . . .

Uwagi.

Postępy z przedmiotów nadobowiązkowych:

Język . . . . jako drugi język krajowy . . . .
Gra na organach . . . .
Gra na fortepianie . . . .
. . . .
. . . .

(Następują wszelkie dalsze uwagi.)

. . . . dnia . . . . 187 . .

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich.

. . . .

(Pieczęć komisyi egzaminacyjnej.) Dyrektor.

. . . .

Członek komisyi.

II b). Dla nauczycielek ogólnych szkół początkowych.

Świadectwa dla nauczycielek będą co do formy takie same jak powyższe, jedynie ze zmianami jakie same z siebie wynikają.

Jako przedmioty obowiązkowe, z których postępy wywierają wpływ na sąd ogólny, wymienić należy:

Pedagogię, zdatność do uczenia praktycznie, język wykładowy . . . . , arytmetykę, geometryą, geografią, historyą, historyą naturalną, fizykę, naukę gospodarstwa domowego, język francuski, pisanie, rysunek z wolnej ręki, śpiew, grę na fortepianie, gymnastykę, roboty kobiece;

jako przedmioty nadobowiązkowe:

język . . . . jako drugi język krajowy, język angielski; . . . .

II. Dla nauczycieli i nauczycielek przy szkołach miejskich.

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich
w . . . .

Liczba
187

(Orzeł państwa.)

Świadectwo uzdatnienia na nauczyciela przy szkołach początkowych i miejskich.

(Na świadectwach czwartego stopnia jest napis „Świadectwo egzaminu").

Stempel . . . . urodzony dnia . . . . 18 . . w . . . religii . . .
zdał w miesiącu . . . . . 18 . . przed podpisaną komisyą egzaminacyjną egzamin nauczycielski do szkół miejskich a to z . . . .

Dokumenta do zgłoszenia się dołączone udowadniają:

a) Odbyte nauki i złożone egzamina:

. . . .

b) miejsce i czas pełnionych obowiązków nauczycielskich:

. . . .

Wynik egzaminu nauczycielskiego był następujący:

. . . .

. . . .

(Odpowiednie miejsce na umieszczenie dokładnie umotywowanego sądu o biegłości w każdym przedmiocie.)

. . . .

. . . .

Z przedmiotów innych grup kandydat (kandydatka) udowodnił wiadomości, do szkoły początkowej potrzebne, w . . . . . stopniu.

Na zasadzie tych postępów wystawia się . . . . świadectwo Nr. . . i uznaje tegoż za . . . . . uzdatnionego na samodzielnego nauczyciela przy ogólnych szkołach początkowych tudzież przy szkołach miejskich z językiem wykładowym . . . . do . . . . . . (tu wymienia się przedmioty odpowiedniej grupy, a względnie przedmioty egzaminu złożonego w myśl §. 6 ustęp 2.

Uwagi.

. . . .

. . . .

. . . . dnia . . . . . . 187 .

C. k. komisya egzaminacyjna dla ogólnych szkół początkowych i miejskich.

. . . .

(Pieczęć komisyi egzaminacyjnej.) Dyrektor.

. . . .

Członek komisyi.